

P

redsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, profesor doktor Zvonko Kusić ugledni je liječnik svjetske reputacije. Specijalist onkologije, radioterapije i nuklearne medicine. Rođen u Zagrebu, podrijetlom iz Dalmacije. HAZU ga je nedavno ponovno izabrao za predsjednika. U njegovu prvom mandatu Akademija, vrhovna hrvatska znanstvena i kulturna ustanova, otvorila je širom svoja vrata narodu. HAZU je konstanta koja traje već 154 godine. Prof. Kusić je školovan u Hrvatskoj, u Velikoj Britaniji i u Sjedinjenim Američkim Državama. Odrastao je u Tkalčićevoj, i danas popularnoj Tkalčić, u najstarijoj gradskoj četvrti, kojom su tada vladali lokalni fakini. U HAZU Zvonko Kusić predvodi 148 akademika.

Djetinjstvo u Tkalčić

● Odakle su Kusići?

- Dalmatinska zagora. Ide te iz Splita u Šestanovac, prodete Zeželicu iz koje je rodom Šternova mama, pa Zagvozd odakle je Šušvar, onda dolazi Vrgorac Tina Ujevića. Između Zagvozda i Vrgorca je Grabovac. Moja obitelj je iz tog Grabovca. Iz Grabovca je Tomo Aleksa Dundić. Moja mama je Dundić. Moj otac je otišao u Belgiju kad je imao 20 godina, 1928. godine. Radio je u rudniku na dubini od 1500 metara. Vratio se i moji roditelji su otišli živjeti u Srijem, kod Rume. Hrvatska je, naime, bila sve do Zemuna. Pred kraj rata su se preselili u Zagreb. Tako sam ja rođen 1946. u Tkalčićevoj ulici. Moj otac je napravio glavni pomak u našoj obitelji. Nakon tog hrabrog odlaska i povratka iz Belgije on je stvorio obitelj, imali smo svoju kuću u Zagrebu. Sve sam imao. Otac je napravio veliki pot-hvat, za obitelj i za mene... Tkalčićeva je bitna ulica mog života. Tkalčićeva 54 je moja kuća. To su moja purgerska sjećanja...

● Slavna, stara i vrlo lijepa Tkalčića...

- Da. A, bila je to ulica gradskih fakina. A, ti fakini iz Tkalčić su bili 'plemići' prema ostalim gradskim fakinima. A, bili su to i opasni frajeri. Neki su pobjegli preko granice, otišli u Legiju stranaca. Deva, na primjer. Zanimljivo odrastanje sam imao. Fine cure s Korza, to je tada bio Zrinjevac, nisu smjele ići u Tkalčić... Tkalčić je bila - zagrebački Soho. Tam' je svaki dan dolazila milicija i Hitna pomoć. Bilo je tučnja... Išao sam u pučku školu u Zvezdarnici, na Gornjem gradu. U gimnaziju na Katarinskome trgu. Bio sam najbolji dak, posebno sjajan matematičar. A otišao sam studirati medicinu...

● Onkolog ste. Čitam u novinama o pronalasku cjepiva protiv raka. To je istina?

- Ne. To cjepivo, za sada, ne postoji. Gledajte, ova naša kri-za, društvena i ekonomska i

ZVONKO KUSIĆ

PREDSJEDNIK HRVATSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Razgovarao Dobroslav Silobrčić;
Snimio Darko Tomaš/Cropix

HAZU nije popularan jer Hrvati vole halabuku

Predsjednik Akademije o odrastanju u zagrebačkoj Tkalčićevoj ulici, napretku medicine i liječenju raka, demografiji, odnosu HAZU i politike...

svakakva slična je stanju u medicini. U društvu postoji neka potreba da se nešto preskoči, da se nešto riješi velikim potezima. To nije moguće. Postoje samo stalni mali pomaci naprijed. Najveći napredak u onkologiji je ta 'genetska zadanost' po kojoj se može predvidjeti da li će netko dobiti rak ili neće. Znaate da se, sukladno tome, ona glumica, Angelina Jolie, operirala unaprijed...Ja se bavim međularnim karcinomom štitnjače. Ako se to utvrdi kod bebe, mora ju se operirati, je postoji opasnost da će naslijediti bolest. Odstrani se štitnjača djetetu pa ne dobije karcinom. Imali smo jednog oca koji je imao karcinom pa smo operirali njegovu dva mala dječacića. I, spasili ih. Jer, da nismo, sigurno bi ga dobili. Dakle, možemo predvidjeti i spriječiti. Inače, svaki rak je drukčiji. Nema dva čovjeka koji imaju isti rak.

● Medicina napreduje, onkologija napreduje...

- Naravno, ali svaki napredak u životu donosi sa sobom

- nove probleme. Na primjer, pojavila se genetska diskriminacija. Tko smije znati, uz liječnika, da netko ima rak ili da će ga sigurno dobiti? Osiguravajuće društvo? Poslodavac? Suprug ili supruga? Sam mogući bolesnik? To su veliki etički problemi... Da završim o tome: najbolje se rak liječi prevencijom i ranim otkrivanjem. Svi ovi silni novci koji se troše u istraživanjima nisu ravni prevenciji. Treba na vrijeme maknuti rizične faktore. Ako se rano dijagnosticira, postignu se apsolutno veći efekti negoli fantastičnim magičnim lijekovima. Kojih, uostalom, još i nema. To je važno znati. Ali, to, izgleda, nije atraktivno. Na pozive našeg Ministarstva zdravlja za preventivne kontrole radi otkrivanja tih bolesti javlja se tek oko 30 posto ljudi. Ako se screeningom rano otkrije rak, postoji 90 posto šansi da će se čovjek izliječiti.

Previše starih

● Sad nas ima na svijetu 7 milijardi i 400 milijuna, ot-

prilike. Ako se, jednom budu liječile sve bolesti... bit će nas previše?

- Čujte, Silobrčić, demografija će odrediti budućnost svijeta. Razvijene zemlje ne mogu više sve to izdržati. Ima previše starih ljudi. A, svi žele što duže živjeti. Napretkom medicine i prateće tehnologije svake se godine produžuje život čovjeka za dva i pol do tri mjeseca. Za deset godina ljudi će živjeti tri godine dulje. Stari ljudi troše pet puta više zdravstvenog novca. Nitko to ne može izdržati, niti najbogatije zemlje svijeta. Naše zdravstvo garantira svakom čovjeku - sve. Potpunu zdravstvenu zaštitu. Zamislite to... Mi smo socijalistički odgojeni i mislim da je jedna od najvećih tekovina tog sustava upravo zdravstvena zaštita i opće obrazovanje. U tome je taj sustav bio dobar. No, sad to puca pod teretom - napretka tehnologije i medicine, jer liječenje postaje sve skuplje. Ni vrlo razvijene zemlje ne mogu imati punu zdravstvenu zaštitu.

● HAZU je ogledalo hrvatskog društva i uspjeha našeg naroda?

- Svakako, jest. Tu su koncentrirana djela trajne vrijednosti i njihovi autori, akade-

zovu - besmrtnicima. Vas 148 ste besmrtnici?

- Poznajem osobno sve akademike. Čitao sam njihove biografije i čitao njihova djela. Tek sad sam svjestan koliko su ti ljudi napravili u životu. To je skupina ljudi koji su najviše radili. Rade 50, 60 godina, sada i dalje rade. A, tragično je da se zadnje vrijeme Akademiju često proziva. Članovi Akademije su gradili i danas grade hrvatski nacionalni i kulturni identitet. Rački, Smičiklas, Mažuranić, Štampar, Grga Novak, Supek... Ivana Brlić Mažuranić, Nazor, Krleža, Marinković, Bukovac, Tesla, Prelog, Meštrović, Sulek, Jakov Gotovac... gotovo sve što postoji u hrvatskom narodu su stvorili oni, akademici. Sagradili su naš identitet i našu prepoznatljivost. Danas to isto predstavljaju suvremeni akademici, nas 148.

● HAZU je ogledalo hrvatskog društva i uspjeha našeg naroda?

- Svakako, jest. Tu su koncentrirana djela trajne vrijednosti i njihovi autori, akade-

mici. Stvorili su djela nacionalnog i međunarodnog značaja. Akademija čuva identitet Hrvatske. Akademija je imala i ulogu supstituta državnosti, u određenim razdobljima naše povijesti. HAZU je danas naša najjača i najčvršća konstanta društva. Simbol. Ovdje, u Akademiji, postoji - samo jedna Hrvatska. Konsenzus, o kojem svi pričaju, postoji samo u Akademiji.

● Postoji li i u Akademiji ljevica i desnica?

- Ne, ne. Tu je samo jedna Hrvatska. Akademija je referentno mjesto u hrvatskom društvu. Na primjer, mi smo pozvali narod da glasa 2012. godine na referendumu za ulazak u Europsku uniju. Akademija je smatrala da Hrvatska treba ući u Europsku uniju. Objavili smo i Deklaraciju protiv presude generalima i to u trenutku kad je presuda bila tek nepravomoćna...Ali, mi ne ulazimo u dnevnu politiku. Nijedna Akademija na svijetu se ne bavi dnevnom politikom. To bi ju upropastilo.

Mediji i skandali

● Jeste li, s obzirom na vaš bitni značaj i ulogu, dovoljno prisutni u medijima?

- Ne, nismo.

● Zašto?

- Mediji danas žive od skandala, od spektakla i od estrade. Ozbiljne stvari nisu zanimljive. A, ni publiku ne zanimaju ozbiljne stvari. ● Ne vjerujem. To što smo malocas razgovarali o raku sigurno zanima sve ljude. Dakle, morate se nametnuti... oblikovati vašu pojavnost i misao kroz medije.

- Ma, nastojimo. Ali, nam to baš i ne ide...

● Zašto stranke, glavni subjekti suvremene politike, inzistiraju na svjetonazoru?

- Zato što na taj način lakše mobiliziraju birače. Ekonomski programi stranaka bili bi vrlo slični, i - nepopularni. Traže od ljudi da više rade, da su disciplinirani, da su strpljivi, da su odgovorni. A, to sve nama fali. Dakle, to se ne može narodu ponuditi. Zato se nudi ideologija.

● Koja je glavna boljka naše mlade države?

- Pravosuđe je najveća boljka. Postoji pravna nesigurnost. Imamo zakone koji su nesprovedivi, imamo zakone od kojih treba potpuno proturječiti drugom... Imamo stalnu promjenu zakona. Zatim, prepisali smo 150 tisuća stranica iz Europe... što uopće nije naša tekovina pa to sve i nije sprovedivo. Kad sve to znamo, jasno je i normalno zašto na izborima privlače birače svjetonazorom, a ne konkretnom stvarnošću. Kad vi čovjeku govorite da treba više rada i discipline, on misli da se to odnosi na druge, a ne na njega. Posezanje stranaka za svjetonazorskim razlikama gotovo je - nužnost. U pat poziciji smo. Uz to, u krizi rastu neracionalnost i nerazboritost i to dovodi do mobilizacije - loših ljudi. Nepromišljene akcije su puno češće u krizi. To je općenita pojava, ne samo kod nas. Iskustvo to pokazuje. Svakoj našoj vladi je vrlo teško. Bilo koja opozicijska stranka, koja je nekad istu stvar predlagala,

bit će protiv prijedloga vlade. Uvijek. Dakle, vraćamo se na taj konsenzus jer bez njega se ništa neće moći učiniti. A, konsenzus, neću ga nazvati koalicijom, bio bi znak zrelosti društva. Mi, kao društvo nismo skloni radu, redu, sistematičnosti, promišljenosti, u Akademiji, postoji - samo jedna Hrvatska. Konsenzus, o kojem svi pričaju, postoji samo u Akademiji.

● Konsenzus, koalicija, rekli ste. Konsenzus protiv destrukcije nacije i društva?

- Da.

● Znači li to da mislite, vi osobno, kako je nužna Vlada nacionalnog jedinstva?

- Ja mislim - da. Nikakve reforme, ništa se ne može pomaknuti bez pune sloge društva, dakle političkih stranaka, koje se sada izmjenjuju na vlasti.

● Što je suštinska dužnost Akademije?
- Moja teza je da mi moramo biti prepoznati kako bismo mogli - utjecati. Osnovni cilj je da utječemo i usmjeravamo, da budemo korektor društvenih zbivanja. To je uloga Akademije. Imamo osjećaj da naši stavovi prodiru polako, kapilarno. Mi djelujemo dugoročno. Na nas se vrši pritisak, i lijevih i desnih ekstremista - da se opredjelimo. Žele da stanemo na jednu ili drugu stranu. To mi nikada ne možemo i nećemo učiniti. Utjecaj Akademije je indirektan, više djeluje na društveno svijest nego direktno na odluke. Akademija ne može presuđivati. Mi nismo arbitar. Jer, kad bismo bili, to bi dovelo di dijeljenja nacije. Jedna je Hrvatska, za nas. Uvijek će postojati dvije ideološke Hrvatske, ali moraju djelovati u istom cilju, na dobrobit naroda.

Društveni konsenzus o kojem svi govore postoji samo u Akademiji. Ovdje ne postoji ljevica i desnica, tu je samo jedna Hrvatska

● Mi nismo naročito disciplinirana nacija...

- Nismo. Apsolutno nismo. Putovao sam dosta, bio u Americi na usavršavanju mojih medicinskih znanja. Tamo značajne konferencije i simpoziji započinju rano ujutro, čak u šest sati ujutro. To je Early Morning Session. Ustanem ja u pet, po mraku, i odem na sjednicu. Dvorana je dupkono puna, svi su tamo. A mi? Možete li to zamisliti kod nas? Mi zakažemo prvu sjednicu u deset sati, pa je konferencijska sala - poluprazna. U demokraciji su prvo dužnosti pa onda prava. Kod nas su prvo prava pa tek onda dužnosti. Kako to promijeniti? Kod nas svaka Vlada ima strahovite teškoće. Bilo koja Vlada. Zato nam javna i državna uprava, zapravo - uopće ne funkcioniraju.

● I ne želeći to, vi ste, zapravo - vrhunski političar...

- Mi, Akademija, podržavamo svaku Vladu koja radi u korist društva, u korist napretka Hrvatske. Sebe doživljavamo i pozicioniramo kao savjest nacije. Uz to, ja sam optimist. Svi čelnici moraju biti optimisti. Moraju vjerovati u to što rade i misliti pozitivno. ● I - jedno medicinsko i metafizičko pitanje: doktore, postoji li život nakon smrti?

Pacijent želi znati istinu. Ako on vjeruje u život nakon smrti - onda postoji. To je pitanje psihologije. Političari bi također trebali biti vršni psiholozi, kako bi bili uvjerljivi. Ni je važno što postoji ili ne postoji. Važno je što vjerujete. Ja vjerujem.